

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Žatec, Chmelařské náměstí 1612, 438 01 Žatec

Chrastava 21. 4. 2014
č. j. UKZUZ 030491/2014

Zpráva č. 4 oblastního odboru ŽATEC o výskytu škodlivých organismů a poruch za období 14. 4. až 20. 4. 2014

1. Počasí

Počasí v uplynulém týdnu bylo poměrně chladné, deštivé a větrné, ze začátku s teplotami dosahujícími maximálně 15 °C postupně však teploty klesaly až pod bod mrazu. Nejnižší noční teploty klesly na hodnoty -5 °C na Děčínsku a Semilsku, -4,7 °C na Lounsku a Žatecku, přízemní mrazíky jsou hlášeny z okresů Chomutov (Jirkov a Klášterec nad Ohří, 17. 4.), Litoměřice (Doksany a Roudnice nad Labem, 17. 4.), Most (Havraň, 17. 4.) a Teplice (17. 4.). Srážky se vyskytovaly převážně začátkem týdne, celkem napršelo v okrese Chomutov 7 mm, Litoměřice 7 až 12 mm dle lokality, Louny 8 mm, Most 9,5 mm, Teplice 8 mm. Na začátku týdne v okresech Česká Lípa a Litoměřice padaly menší kroupy. V okresech Liberec a Semily se ze začátku týdne vyskytly smíšené srážky, ve vyšších polohách sněhové. Sníh na horách zůstává ležet. Zvláště na počátku sledovaného období foukal silný vítr (Česká Lípa, Liberec, Litoměřice, Louny, Semily), který vysoušel exponovaná pole.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Chladné počasí mírně přibrzdilo růst a vývoj rostlin, ale také polní práce. Na polích probíhá setí kukuřice a slunečnice. Pokračuje hnojení všech již vzešlých plodin a jejich ošetření proti škůdcům a plevelům (cukrovka, mák, kukuřice). V některých lokalitách nemohlo být provedeno chemické ošetření z důvodu silného větru. Nejranější porosty brambor jsou již vzešlé. Ve chmelnicích probíhají jarní práce, tj. řez, zavádění. Je vysázena většina rané zeleniny (kedluben, květák, zelí). Vlivem nízkých teplot došlo k poškození okrasných keřů a rostlin u zahrádkářů (okres Děčín a Litoměřice) a ovocných stromů (Litoměřice, Roudnice nad Labem). Po odkvětu meruněk došlo k ošetření proti moniliové spále meruněk. V okrese Ústí nad Labem (Svádov) byl 17. 4. proveden postřik proti mrazu přípravkem CROPAID v jahodníku tam, kde už začínaly nakvétat některé odrůdy. V okrese Chomutov (Klášterec nad Ohří) byly 17. 4. použity na ochranu proti mrazům pomocné látky na bázi kyseliny giberelové, kterými byla ošetřena většina ovocných druhů v intenzivních sadech.

OBILNINY

V okrese Louny se začíná projevovat nedostatek vláhy na ozimých i jarních obilovinách. Spodní patra ozimých obilovin žloutnou, jarní pšenice špatně vzchází.

PŠENICE OZIMÁ (RF 26-33 BBCH, tj. šestá odnož viditelná až fáze 3. kolénka: 3. kolénko vzdálené min. 2 cm od 2. kolénka)

První výskyt **virové zakrslosti pšenice (*Wheat dwarf virus*)** byl laboratorně potvrzen v okrese Louny (Lipenec, 14. 4.).

Virus zakrslosti pšenice (WDV - Wheat dwarf mastrevirus) je přenášen křískem polním. Přenáší se perzistentním způsobem. Nejčastěji se projevuje žloutnutím rostlin, u některých druhů až červenáním (pšenice, oves, kukuřice). V případě silnějšího napadení rostliny špatně nebo vůbec nevymetají a kvítky jsou sterilní. U silných infekcí (zvláště časných podzimních infekcí) dochází k výrazným zakrslostem až odumírání rostlin. Obilniny infikované na jaře mají podstatně nižší výnosové ztráty než obilniny nakažené již na podzim. V oblastech s plošným výskytem virových zakrslostí obilnin sledujte aktuální informace o situaci a prognóze vývoje letové aktivity mšic a vývoje populace kříska polního.

Aktuální informace o situaci a prognóze vývoje letové aktivity mšic a dalších škodlivých organismů jsou uváděny v Aphid Bulletinu, který pravidelně vydává Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský na těchto webových stránkách:

<http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/skodlive-organismy/aphid-bulletin/>

V okrese Chomutov (Droužkovice, 16. 4.) a Most (Havraň, 16. 4.) byl zjištěn první výskyt **feosferiové skvrnitosti pšenice (*Phaeosphaeria nodorum*)**.

Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice u 20 rostlin (odnoží) odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny).

Ošetření se provádí při dosažení prahu škodlivosti, jestliže je při pozorování nalezeno více než 12% listů s výskytem pyknid.

V okrese Chomutov (Droužkovice, 16. 4.) byl zjištěn první výskyt **hnědé rzivosti pšenice (*Puccinia recondita*)**.

Od června/července (srpna) se objevují na líci listů méně často na pochvách, zřídka stéblech okrově hnědé až rezavě červené kupky, které pukají a uvolňují spory (uredospory).

Chemická ochrana přichází v úvahu, pokud ve fázi 39 DC (těsně před metáním) se vyskytují kupky na 5-15% odnoží nebo ve fázi 59 DC (konec metání) se nacházejí kupky na 10-20% odnoží (u silně náchylných odrůd platí nižší čísla).

Vzhledem k poměrně pozdním a nepravidelným výskytům rzi pšeničné vznikají problémy s včasným a tím i rentabilním nasazením fungicidu. Používáme-li přípravky proti padlí travnímu či tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice (braničnatce plevové), doporučujeme, zejména u odrůd náchylných vůči rzi pšeničné, volit ty přípravky, které ve svém spektru účinnosti mají uvedenu i účinnost proti rzi.

V okrese Litoměřice byl pozorován první výskyt **kyjatky osenní (*Sitobion avenae*)** (Podluský, 17. 4.).

Silný výskyt **bzunky ječné (*Oscinella frit*)** byl laboratorně ověřen na Podbořansku v okrese Louny (Kaštice, 10. 4.).

JEČMEN OZIMÝ (RF 27-37 BBCH, tj. sedmá odnož viditelná až objevení se posledního listu (praporcový list), poslední list ještě svinutý)

V okrese Děčín byl zjištěn střední výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** (Vilémov u Šluknova, 15. 4.).

Na ječmeni: od konce sloupkování na čepelích a pochvách listů zprvu vodnaté, modravě šedé skvrny, obvykle 0,5-2 cm dlouhé, které záhy od středu usychají a mění barvu na šedobílou. Tvar skvrn oválný až podélný, často s jedním koncem špičatým. Skvrny dostávají tmavohnědý okraj, který ostře ohraničuje skvrnu od zdravého pletiva. Pokud vznikne skvrna na bázi listové čepele, může přerušit úplně přísun živin a list zasychá. Od mléčné zralosti mohou být napadány i klasy, příznaky však jsou méně nápadné.

Použití fungicidu přichází v úvahu obvykle od fáze 37 DC (objevení posledního listu) do fáze 39 DC (plně vyvinutý praporcový list) při šíření choroby. Za orientační prahovou hodnotu lze považovat u ječmene 20-30 % napadených druhých až čtvrtých listů shora. Vzhledem k charakteru fungicidů povolených na spálu ječmene lze přitom skvrny spály a síťovité a okrouhlé skvrnitosti sčítat. Při pozdější aplikaci fungicidů je třeba pečlivě zhodnotit možnost použití přípravku na ochranu rostlin při dodržení ochranné lhůty.

První výskyt miny v listu, tj. poškození larvou **vrtalky ječné (*Agromyza megalopsis*)** byl nalezen v okrese Litoměřice (Liběšice, 16. 4.).

JEČMEN JARNÍ (RF 11–25 BBCH, tj. fáze 1. listu: 1. list rozvinutý až pátá odnož viditelná)

V okrese Louny byl zjištěn silný výskyt **síťovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** (Lipenec, 15. 4.).

Aplikace listových fungicidů přichází v úvahu při šíření choroby do vyšších listových pater. Nejspíše to bude již ve fázi 30 DC (vzpřimování porostu), obvykle kolem fáze 32-39 DC (2. kolénko až poslední list) výjimečně při počínajícím metání. Za prahovou hodnotu pro nasazení fungicidu lze považovat stav, kdy 20-30% druhých až čtvrtých listů shora vykazuje napadení. Vzhledem k charakteru fungicidů povolených proti síťovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene lze přitom sčítat skvrny způsobené touto skvrnitostí a původcem spály ječmene.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 11-13 BBCH, tj. 1. pravý list s vyvinutým palistem (nebo 1. úponkem) až 3. list se zálistky, úponek plně vyvinutý)

Silný výskyt **listopase čárkovaného (*Sitona lineatus*)** byl zaznamenán v okrese Louny na Žatecku (Liběšice 15. 4.).

*Brouci škodí každoročně žírem na vzcházejících rostlinách. Obzvláště k velkým škodám dochází, jestliže suché a studené počasí brzdí rostliny ve vzrůstu. Naopak je-li dostatek jarní vláh, rostliny poškozené listů rychle nahradí. Úbytek kořenových hlízek způsobuje snížení výnosů. Larvami poškozené kořeny bývají napadány houbovými chorobami. Podobně jako listopas čárkovaný škodí i jiné druhy listopasa rodu *Sitona*.*

Porosty se ošetřují postřikem v období od vzcházení do fáze 3-4 pravých listů.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 59-65 BBCH, tj. první korunní lístky viditelné, květy ještě zavřené až plný květ: asi 50% květů na hlavním stonku otevřených, první korunní plátky již opadávají)

Výskyt všech škůdců u této plodiny vlivem chladného počasí poklesl.

OKOPANINY

ŘEPA CUKROVKA (RF 12 BBCH, tj. 2 listy (1. pár listů) vyvinutý, dlouhý asi 1 cm)

První výskyt **dřepčíků (*Chaetocnema* sp.)** byl zjištěn v okrese Litoměřice (Chvalín, 16. 4.).

CHMEL (RF 07-12 BBCH, tj. chmelová babka s viditelným stonkem, neořezaná až druhý pár listů vyvinutý (počátek větvení))

Silný výskyt imag dřepčíka chmelového (*Psylliodes attenuata*) byl zjištěn v okrese Litoměřice (Siřejovice, 17. 4.).

Ochranný zásah proti jarní generaci dřepčíka chmelového se doporučuje provést při zjištění střední intenzity napadení, tj. poškození (děrování) 5-10% listové plochy.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

HRUŠEŇ (RF 63-67 BBA, tj. asi 30 % květů otevřeno až vadnutí květů, většina korunních lístků opadá)

V okrese Litoměřice byl zjištěn první výskyt hálčivce jabloňového (*Aculus schlechtendali*) a housenek píd'aličky jabloňové (*Rhinoprora rectangulata*) (Libochovice, 16. 4.)

JABLOŇ (RF 55-61 BBA, tj. viditelné květní pupeny, ještě uzavřené až počátek kvetení, asi 10 % květů otevřeno)

Střední výskyt padlí jabloně (*Podosphaera leucotricha*) byl zjištěn v okrese Litoměřice (Klapý, 16. 4.).

Bělavé moučnaté povlaky na letorostech, listech, květech a mladých plodech. Povlaky jsou tvořeny podhoubím, na němž se na konidioforech diferencují konidie. Padlí jabloňové je povrchový parazit, do pletiv hostitele pronikají haustoria, která zajišťují výživu houby. V důsledku poškození a odumírání povrchových buněk se postižené části zbarvují šedozeleně, dochází k redukci růstu a k deformacím až zasychání letorostů a listů. Na napadených plodech se projevuje nápadná síťovitá rzivost, která je patrná až do sklizně. Při sekundární infekci vyvinutých listů vznikají světle zelené neohraničené skvrny, obvykle jen s nenápadným porostem podhoubí, dochází k mírným deformacím listů.

Chemická ochrana je nezbytná především u náchylných odrůd na lokalitách pravidelného výskytu. Poprvé se ošetřuje v období těsně před, či na počátku sekundárního šíření choroby (1-2 týdny před květem) a dále dle potřeby až do července. Interval mezi postřiky by měl zohlednit infekční tlak (vhodnost podmínek pro šíření a skutečný výskyt) a možnosti použitého fungicidu (7-14 dnů). Převážná část fungicidů používaných proti strupovitosti jabloně je účinná také na padlí jabloňové.

V okrese Litoměřice byl pozorován první výskyt larev štítenky zhoubné (*Quadraspidotus perniciosus*) (Dobřín, 16. 4.).

V okrese Louny byl zjištěn první výskyt pílatky jablečné (*Hoplocampa testudinea*) (Židovice, 15. 4.).

V okrese Chomutov (Jirkov, 16. 4.) byl zjištěn první výskyt housenek píd'alky podzimní (*Operoptera brumata*). Silný výskyt byl zjištěn v okrese Děčín (Březiny u Děčína, 18. 4.).

V okrese Děčín (Březiny u Děčína, 18. 4.) byl zjištěn první výskyt květopase jabloňového (*Anthonomus pomorum*).

Peckoviny

MERUŇKA (RF 71 BBA, tj. velikost plodu do 10 mm, opad plodů po květu)

První výskyt samců obaleče meruňkového (*Enarmonia formosana*) byl zjištěn v okrese Litoměřice (Libochovice, 16. 4.) ve feromonovém lapáku.

Sledování letu dospělců obaleče meruňkového do feromonových lapáků se provádí 1 x týdně od 1. června do 31. července

Chemické ošetření je doporučeno týden po hlavní letové vlně 1. generace v květnu a opět proti 2. generaci týden po hlavní letové vlně koncem července a v srpnu.

SLIVŮŇ (RF 61-69 BBA, tj. počátek kvetení, asi 10 % květů otevřeno až konec kvetení, všechny korunní lístky opadlé, velikost plodu pod 5 mm)

První výskyt imag **pílatky švestkové (*Hoplocampa minuta*)** byl zjištěn v okrese Semily u malopěstitelů (Sekerkovy Loučky, 17. 4.).

Opad mladých plůdků, později starších plodů slivoní. Na každém plodu jsou 1-2 i 3 tmavé okrouhlé otvůrky. Vnitřek je vyplněn drtí a trusem. Zapáchá po štěnicích. Vyžrané jádro.

Ošetření je nutné, jestliže se zjistí v době dokvétání (80-90% opad květních plátků) ve stu náhodně odebraných plůdcích při slabé násadě 5, při dobré násadě 10 plůdků s vajíčky pílatek. Odebírají se nejvyvinutější plůdky pro každou odrůdu zvlášť.

TŘEŠEŇ (RF 65 BBA, tj. plný květ, nejméně 50 % květů otevřeno první korunní lístky padají při dotyku)

V okrese Chomutov byl zjištěn střední výskyt housenek **píd'alky podzimní (*Operophtera brumata*)**. (Jirkov, 16. 4.).

Na jaře se pozorují požerky na mladých listech, květních poupatech, květech i plodech ovocných dřevin. V listech vykousané zpočátku drobné otvory, které se postupně zvětšují, až zůstávají jen silnější žebra.

Přímou chemickou ochranu doporučujeme při škodlivém výskytu housenek píd'alky podzimní v jarním období, to je při výskytu 3 a více listožravých housenek ve stu květních nebo listových růžicích třešně. Následně doporučujeme nepřímou ochranu zaměřenou na mechanické hubení, po kmeni šplhajících, samiček píd'alky podzimní pomocí lepidel a lepových pásů umístěných na kmenech stromů v období od první poloviny října do února.

Drobné ovoce

JAHODNÍK (RF 56-58 BBA, tj. prodlužování květenství až stadium časného balonu, korunní lístky prvních květů tvoří úplný balon)

První výskyt **květopase jahodníkového (*Anthonomus rubi*)** byl zjištěn v okrese Ústí nad Labem (16. 4.).

BRSLENY (RF 55 BBA, tj. první jednotlivé květy jsou viditelné (ještě zavřené))

První výskyt nymf se základy křídel **mšice makové (*Aphis fabae*)** byl zjištěn v okrese Litoměřice (Libotenice, 15. 4.).

Za Oblastní odbor Žatec zpracovala: Ing. Lenka Juračková